

MTK:n hevosverkoston vetoamus hevosalan puolesta

- Miten varmistamme hevosalan yrittäjyyden jatkumisen edellytykset?

1. TAUSTAA

Hevosalan järjestöt ja toimijat ovat erittäin huolissaan COVID-19-pandemian vaikutuksista hevosalaan sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Vaikutukset voivat olla koko hevoselinkeinolle ja -harrastukselle kohtalokkaita. Toivomme, että maamme hallitus huomioi alaan kohdistuvat taloudelliset paineet tukijärjestelmiä suunniteltaessa.

Useimmat talliyritykset ovat pienyrityksiä, joiden liikevaihto asettuu 50.000 ja 200.000 euron välille. Monen tallin kannattavuus on hyvinäkin aikoina heikko, siten COVID-19-kriisillä voi olla rajut vaikutukset tallien taloudelliseen tilanteeseen. Asiakas- ja rahavirrat tyrehtyvät, mutta kustannukset säilyvät, joka johtaa todennäköiseen konkurssiaaltoon. Hevosalan yritystoimintaa ei voi keskeyttää nopealla aikataululla. Yritysrakenteen vuoksi henkilökunnan lomautukset tai irtisanomiset eivät ole keino pienentää kustannuksia. Hevosalan tekemän haastattelututkimuksen mukaan hevostallien tilanne ajautuu nopealla tahdilla kohti talouskriisiä, jolla voi olla merkittäviä vaikutuksia toiminnalle myös pitkällä aikavälillä. Kaikilla talleilla asiakaskato näkyy merkittävästi tälläkin hetkellä ja sen seurauksena tallien taloudellinen tilanne on tiukentunut. Talleilla suunnitellaan jo hevosmäärien karsimista. Mikäli hevosmääriä vähennetään tuntuvasti maamme talliyrityksissä, on toiminnan palauttaminen kriisin jälkeen vaikeaa.

Ravikilpailutoiminta Suomessa on ollut pysähdyksissä 18.3.2020 alkaen. Toiminnan pysäyttämällä on suuret taloudelliset vaikutukset sekä raviratojen, ravivalmentajien että ohjastajien toimeentuloon. Valmentajien osalta erittäin suuri huoli tulee asiakkaiden, eli hevosen omistajien, maksuvalmiuden heikkenemisessä, mikä näkyy suoraan valmennuksessa pidettävien hevosten määrässä. Raviratojen osalta toimintakyky on myös palautettava, kun ravien ajaminen on mahdollista.

On huomioitava, että ratsastus on ainoita pienryhmille tarjottavia harrastuksia, joita on voitu jatkaa jossain määrin maamme hallituksen asettamien rajoitusten jälkeen. Tilanne muuttuu täysin, mikäli väestön liikkumista rajoitetaan ja tallit eivät enää voi jatkaa toimintaansa. Mikäli poikkeustilanne jatkuu pitkään, vaikeutuu tilanne entisestään. Kesäleiritoiminta, hevosmatkailu, tapahtumat ja kilpailutoiminta ovat silloin vaarassa jäädä tältä vuodelta toteutumatta. Talliyrityksille tuen tarve on siten kiireinen. Ravitallien ja täyshoitopalveluja tarjoavien tallien osalta pitkittynyt kriisi vaikuttaa myös merkittävästi toimintaan. Ravi- ja täyshoitotallien tulos muodostuu hevosen omistajien maksamista täysihoito- ja valmennuspalveluista. Kriisin pitkittyessä 20-40 % hevosista siirtyy pois ammattivalmentajilta omistajien maksuvalmiuksien heikentyessä. Lisäksi ammattivalmentajien tuloista on leikkaantunut kokonaan kilpailuotoissa jaettu osa.

Tallit tekevät merkittävää ennaltaehkäisevää nuorisotyötä ja tarjoavat turvallisen kasvu ympäristön lapsille ja nuorille. Hevosen merkitys kuntouttajana sosiaali- ja terveydenhuollossa on yleisesti tunnustettu ja tutkittu, hevosalan pitkän tähtäimen vaikuttavuus ja vastuullisuus perustuu myös siihen, että tallit toimivat merkittävänä työkyvyn ylläpitämistä tukevinä ympäristöinä työikäiselle väestölle edistäen kansanterveyttä ja liikunnallista elämäntapaa. Hevosten vaikutus yksilön hyvinvointiin on myös mielenterveyttä ja henkistä toimintakykyä ylläpitävää ja kuntouttavaa. Tämän lisäksi hevosalalla on myös yhteiskunnallista merkitystä. Hevosalan suora työllistävä vaikutus on 7000 henkilötyövuotta. Yhteensä arviolta 15 000 henkeä työllistyy suoraan ja välillisesti hevosalle. Hevostalleja Suomessa on noin 16 000 ja hevosia 75 000 kpl.

Kotimainen hevoskasvatus on yksi hevostalouden tukipilareista. Kasvatustoiminta vaatii pitkää sitoutumista ja uskoa tulevaisuuteen, mikä asettaa toiminnan poikkeustilanteessa entistä suuremmalle koetukselle. Tämänhetkiset toimet (mm. kilpailujen tauko) vaikuttaa yleisesti lopullisten astutus päätösten tekoon. Kauden vilkkain varsomis- ja astutuskausi osuu haastavaan ajanjaksoon. Mikäli astutusmäärät romahtavat, on sillä pitkäaikaisia vaikutuksia kotimaiseen hevoskasvatukseen. Lämminveristen ravihevosten osalta on suuri uhka kasvatustoiminnan siirtämisessä Ruotsiin, mikäli vuonna 2021 ikäluokka jäisi pieneksi. Suomenhevosen tilanne maan ainoana alkuperäisenä hevosrotuna on saatava turvattua myös poikkeustilanteessa. Kasvatusmäärien suuri väheneminen olisi erittäin suuri uhka koko rodun tulevaisuudelle. Tammoja siemennetään paljon siirtosiemennyksellä pakaste- ja tuorespermalla, joten rahtikuljetukset on pystyttävä turvaamaan poikkeustilanteen aikana. Lisäksi tammoja kuljetetaan oriasemille eri puolella maata.

Eläinten terveys ja hyvinvointi on turvattava ja poikkeusolojen aikana on varmistettava, että hevosten terveys tai hyvinvointi ei vaarannu. Hevosen hyvinvointiin olennaisena osana kuuluu säännöllinen hoito ja liikunta, joka on pystyttävä turvaamaan myös valmiuslain velvoittamana aikana. Hevosia on ruokittava huolellisesti useamman kerran päivässä, niille on turvattava puhtaan juomaveden saanti sekä säännöllinen liikunta. Mikäli hevoset eivät saa riittävästi liikuntaa sairastumisen riski lisääntyy. Hevosyrittäjän työturvallisuus vaarantuu, mikäli tallin hevoset eivät pääse normaalilla tavalla liikkumaan. On myös otettava huomioon, että yksityisten omistamia hevosia voi jäädä tallinpitäjien huolehdittavaksi, mikäli omistajien maksuvalmius äkillisesti heikkenee.

2. ESITETTÄVÄT TOIMET

MTK:n hevosverkosto esittää seuraavia toimenpiteitä, joilla turvataan hevosalan toimintaedellytysten säilyminen ja eläinten hyvinvointia.

Keskeiset toimenpiteet ja huomioitavat asiat:

1. *Eläinten terveys ja hyvinvointi*

- Laadukkaat eläinlääkäripalvelut on turvattava poikkeusoloissa. Hevosten terveydenhoitoon kuuluu myös rutiininomaisia toimenpiteitä säännöllisin väliajoin sairauksien hoidon lisäksi.
- Hallituksen asettaman liikkumisrajoitusten tullessa voimaan on turvattava hevosten hoito kiertävien eläinlääkäreiden toimesta kotitalleissa. Eläinten kuljetus klinikoille ja hevossairaaloihin on oltava mahdollista. Helsingin yliopistollinen hevossairaala on tällä hetkellä maan ainoa päivystävä klinikka.
- Asetetut liikkumisrajoitukset eivät saa vaarantaa hevosten ulkoiluttamista ja liikkumista. Edelleen on mahdollistettava hevosten liikuttajien pääsy talleille. Asiakkaiden käyttöä apuna hevosten liikuttamisessa kriisiaikana erityisesti ratsastuskouluissa ja vastaavissa yksiköissä ei tule rinnastaa liiketoimintaan, vaan se tulee nähdä välttämättömänä toimenpiteenä hevosten hyvinvoinnin turvaamiseksi.
- Yksityisomistuksessa olevien hevosten omistajille tulee taata pääsy omistamansa hevosen luo, jotta hevosen hyvinvoinnista voidaan pitää huolta kaikilla niillä tavoilla, joita se edellyttää.
- Tilanteen pitkittyessä rehutoimitukset on turvattava.

2. *Hevoskasvatuksen jatkumisen turvaaminen*

- Kansallisen kotieläintuen palauttaminen hevosille määrääjäksi soveltuvin osin. Erityisesti tulisi huomioida suomenhevoskasvatuksen turvaaminen.

- Veikkauksen tuotoista hevoskasvatukseen tuloutettavien palkkioiden maksatus on toteutettava tälle kaudelle täysimääräisenä mahdollisimman pikaisesti.
- Eläinlääkärien resurssit tulee turvata ensisijaisesti eläinten terveydenhuoltoon, mutta myös tammapraktiikan mahdollisuus tulee sallia.
- Rahtipalveluiden säilyttäminen on välttämätöntä. Valtioneuvoston päätöksellä valmiuslain aikana tulee myös kaikkia liikennöitsijöitä velvoittaa kuljettamaan myös ns. pikarahti-paketteja, joissa pääsääntöisesti kotimaan tuoresperma liikkuu.
- Ulkomailta saapuvan rahdin (spermankuljetus) mahdollisuuksien säilyttäminen on erittäin tärkeää.
- Kotitallisiemennysien mahdollisuus hevosten keinosiemennysavustajille oman keinosiemennysaseman ulkopuolella tulee avata laajemmin poikkeusoloissa.

3. Yrittäjien toimintaedellytysten jatkumisen turvaaminen

- Mikro- ja toiminimiyrittäjät tulee huomioida kriisiajan tukitoimissa sekä hevosalan yritysten mahdollisuus hakea tukirahoitusta soveltuvilta tahoilta yritysmuodosta tai eläkevakuutuksesta riippumatta.
- Yrittäjien YEL- ja MYEL-maksujen siirto valtion maksettavaksi 1.4. alkaen 6 kuukauden ajaksi.
- COVID-19-pandemian takia hevosala kärsii merkittävistä tulonmenetyksistä:
 - o Suomessa on 800 ratsastuspalveluja myyvää tallia. Mikäli nämä tallit eivät voi jatkaa toimintaansa, niiden tuen tarve on kuukausitasolla, ilman palkkakuluja, 6 milj. €. Palkkakulujen kanssa tuen tarve nousee 8 milj. €/kk.
 - o Suomessa on 236 ammattimaisesta ravihevosten valmennuksesta toimentulonsa saavaa ammattivalmentajaa. Suorat vaikutukset näkyvät ravivalmentajille ja ohjastajien osalta palkintorahojen kautta, joista heille ohjautuu yhteensä yleensä 15 % osuus palkintorahoista (ammattivalmentaja 10 %, ohjastaja 5 %) sekä lisäksi mahdollinen kiinteä palkkio. Mikäli ravit ovat pysähdyksissä ajalla 18.3.-13.4. jää palkintorahoja jakamatta 1,2 milj. €, vastaavasti seisokki 31.5. saakka tarkoittaa noin 4,3 milj. € palkintosummaa.
 - o On arvioitu, että tilanteen pitkittyessä ammattivalmentajien hevosmäärä putoaa noin 20-40%, mikä tarkoittaa noin 1-2 miljoonan euron menetyksiä.
 - o Yhteensä ammattivalmentajien tulomenetyks COVID-19-tilanteessa on noin 1,2 milj.€/kk.
 - o Raviratojen tulomenetyks vallitsevassa tilanteessa on noin 300 000 €/kk.
 - o **Yllämainittujen tulonmenetysten vuoksi hevosalan yrittäjät tarvitsevat 9,5 milj. € suoraa tukea yritystoiminnan jatkumisen turvaamiseksi.**
- Työttömyysturvan soveltaminen myös hevosalan yrittäjille.
- Yrittäjän palkkaturvan soveltaminen työntekijän tai yrittäjän sairausajaksi.
- Arvolisäveron poistaminen määrääjäksi tai toissijaisesti sen laskeminen 10 %:in.

4. Koronavirusepidemian jälkihoito

- Taloustaantuma alentaa kotitalouksien ostovoimaa ja rapauttaa yrittäjien toimintaedellytyksiä. Hevosala tulee ottaa huomioon merkittävänä toimialana ja uudessa tilanteessa sen merkitys myös yhteiskunnan hyvinvointia lisäävänä kokonaisuutena korostuu. Maa- ja metsätalousministeriön tulee kutsua koolle alan keskeiset toimijat keskustelemaan hevosalaa koskevista haasteista.

Helsingissä 27.3.2020

MTK ry
Suomen Hippos ry
Suomen Ratsastajainliitto ry
Hippolis ry